Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų viceministrei 2022 m. gegužės 26 d., Nr. 22-108VK
Gerb. Jovitai Neliupšienei

DĖL PARAMOS UKRAINOS VERSLUI

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) dėkoja Ekonomikos ir inovacijų ministerijai (toliau – EIM) už iniciatyvumą siekiant kuo labiau padėti Ukrainos verslui persikelti į Lietuvą. LVK nuomone, turime moralinę pareigą padėti Ukrainos verslui. Kalbėdami apie tai, kaip **atstatyti** Ukrainą, turime neužmiršti, kad galime padėti Ukrainai ir **išlaikydami** tai, kas dar yra – Ukrainos verslo kuriamus produktus, gamybos pajėgumus ir *know-how.*

Taip pat manome, kad padėti Ukrainos verslui persikelti į Lietuvą yra ne tik moraliai teisinga, bet ir Lietuvai apsimoku – pritraukdami verslą iš Ukrainos bus kuriamos darbo vietos, didės sukuriamas produktas Lietuvoje. Sudarydami geras sąlygas Ukrainos verslui, tuo pačiu konkuruotume ir su kitomis regiono šalimis dėl tiesioginių Ukrainos investicijų. Taigi, pagalba iš Ukrainos persikeliančiam verslui yra ir investicinio klimato, investicijų pritraukimo klausimas.

Dėl šių priežasčių sveikiname Vyriausybės priimtą protokolinį sprendimą „Dėl priemonės „Subsidijos Ukrainos verslo subjektų įsteigtoms darbo vietoms Lietuvos Respublikoje“ koncepcijos“.

Vis dėlto, EIM iniciatyva sudaryti geresnes sąlygas Ukrainos verslui įsikurti Lietuvoje, siūlant paskolas pagal priemonę „Startuok“ 30 proc. mažesnėmis palūkanomis, tikėtina, neduos norimo rezultato. Apklausę savo narius – verslo konsultavimo įmones, kitas įmones, viena kurių jau yra pateikusi paraišką per priemonę „Startuok“ paskolai gauti – siekiame pasiūlyti alternatyvius būdus, kaip galėtume padėti mūsų broliams ir seserims perkelti verslą į Lietuvą. LVK manymu, tikslinga priemonei „Startuok“ skirtus 3 mln. Eur lėšų skirti kitais būdais.

Problema

Verslo bendruomenės nuomone, priemonė „Startuok turi trūkumų, kurie buvo išreikšti praeituose susitikimuose su EIM politine vadovybe. Startavus priemonei „Startuok“, skirtai jaunoms įmonėms, EIM teigė, kad „<...> priemonė „Startuok“ padės didinti šalies konkurencingumą ir spręsti visuomenės, socialines, ekonomines ir poveikio aplinkai problemas.“ Taip pat buvo aiškiai deklaruota, kad priemonė „Startuok“ turi užimti tam tikrą nišą – finansuoti projektus, kuriems finansavimo neįmanoma gauti rinkos sąlygomis. Ekonomikos ir inovacijų ministrė teigė, kad „šiuo metu rinkoje finansavimo trūkumą ypač jaučia veiklą pradedančios įmonės, dar neturinčios pakankamų apyvartinio kapitalo rodiklių ir kreditingumo istorijos, kurių reikalauja bankai. Todėl, norėdami padėti jaunam verslui, sukūrėme priemonę, pagal kurią INVEGA pradės teikti tiesiogines paskolas. Tai sudarys sąlygas verslininkams daug sparčiau plėtoti veiklą ir augti“.[1] Vis dėlto, šiems lūkesčiams priemonė neatliepė dėl to, kad priemonė „Startuok“, turėjusi ištaisyti kredito rinkos nepakankamumą ir finansuoti itin rizikingus projektus, kuriems finansavimo neįmanoma gauti rinkos sąlygomis, iš esmės konkuruoja su kredito įstaigomis ir tuo pačiu nepateikia už jas geresnio pasiūlymo. Įmonės, kurioms buvo skirta ši priemonė, indikuoja apie griežtas finansavimo sąlygas, kurios nėra palankios startuojančioms įmonėms bei taip pat užkerta kelią paskolos finansavimui ateityje. Tarp priemonės minusų įmonės įvardija pirminę hipoteką, itin aukštas palūkanas (kurias reikia mokėti nuo pirmos dienos), labai ilgą paskolos derinimo procesą (daug popierizmo, biurokratijos) ir negalėjimą pasinaudoti palūkanų kompensavimo priemone.

[1] https://eimin.lrv.lt/lt/naujienos/atveriamos-platesnes-finansavimo-galimybes-jaunoms-imonems

Priemonės „Startuok“ ribotą efektyvumą rodo jos paklausa, ypač atsižvelgiant į kapitalo itin rizikingiems projektams deficitą Lietuvoje. Praėjus 8 mėnesiams nuo priemonės starto, per priemonę „Startuok“ suteikta vos 3,5 mln. Eur vertės paskolų iš jai skirtų 20 mln. Eur.

Labai tikėtina, kad Ukrainos verslui priemonė „Startuok“ taip pat nebus itin patraukli. Kadangi pagal priemonę „Startuok“ teikiamos paskolos iš esmės teikiamos gana griežtomis sąlygomis – konkrečiai itin aukštomis palūkanomis ir pirmine hipoteka, atitinkamai, šios sąlygos bus taikomos ir pareiškėjams iš Ukrainos. Siūlomos paskolos 30 proc. mažesnėmis palūkanomis Ukrainos verslui greičiausiai reikš, kad Ukrainos verslas pagal priemonę „Startuok“ galės skolintis palūkanomis, kuriomis skolintųsi iš kredito įstaigos. Juo labiau, tai bus greičiausiai vienintelė paskola, kurią galės išsiimti – pirminė hipoteka užkirs galimybes pasiskolinti iš kredito įstaigos projekto pradiniame ar vėlesniame etape. Priemonė „Startuok“ gali neatliepti Ukrainos verslo poreikių.

Ko reikia į Lietuvą persikelti norinčiam Ukrainos verslui?

Norint iš esmės padėti į Lietuvą norinčiam persikelti Ukrainos verslui, iškėlėme klausimą – „Ko reikia į Lietuvą persikelti norinčiam Ukrainos verslui?“

Svarbiausia – kaip ir bet kuriam verslui, reikės rasti ir nusipirkti vietą, įsigyti įrenginius bei pasisamdyti darbuotojus. Toliau – galimybių gauti mikrofinansavimą įvairiems mažiems projektams. Galiausiai, kai kurioms įmonėms reikės per nauja sertifikuoti savo produkciją.

Kiekvienam iš šių verslo įsikūrimo etapų galime ieškoti konkrečių būdų, kaip būtų galima paremti Ukrainos verslą. Taigi, galime kalbėti **apie priemonių paketą į Lietuvą persikeliančiam Ukrainos verslui.**

Siūlymai platesniam svarstymui

Pažymime, kad teikiami pasiūlymai nėra baigtiniai ir yra teikiami diskusijai dėl pagalbos Ukrainos verslui išplėtimo. Taip pat žinome, kad jiems įgyvendinti gali būti finansinių, biurokratinių ar teisinių kliūčių, tad galimybes taikyti išvardytas priemones turėtų įvertinti EIM.

- Individualių garantijų paskoloms priemonė, valstybė gali lengvesnėmis sąlygomis garantuoti paskolas Ukrainos verslui, tai leistų sumažinti palūkanas.
- Darbuotojams samdyti – sveikiname EIM rengiamą priemonę „Subsidijos Ukrainos verslo subjektų įsteigtoms darbo vietoms Lietuvos Respublikoje“. Svarstytina numatyti ryškesnę paramą Ukrainos verslui samdant Ukrainos piliečius, persikėlusius gyventi į Lietuvą po 2022 m. vasario 24 d. ir šiuo metu neturinčius darbo (registruotus Užimtumo tarnyboje) ir stabilių pajamų šaltinio. Tai būtų netiesioginė parama ir bėgantiems nuo karo žmonėms.
- Lengvesnei prieigai prie mikrofinansavimo – palūkanų kompensavimo priemonė (svarstytina taikyti arba-arba su paskolų garantavimo priemone).
- Sertifikavimui – verslo subjektų patiriamų ir valstybės remiamų išlaidų kompensavimas ar subsidijavimas.
- Konsultuoti Ukrainos verslą – LVK taip pat sulaukia laiškų iš Ukrainos verslininkų, kuriuose klausiama labai paprastų klausimų – „Nuo ko pradėti? Kiek galėtų kainuoti pradėti verslą Lietuvoje?“. Tokiais klausimais verslas turėtų galėti kreiptis ir į valstybės institucijas.

Apibendrinant, LVK pilnai palaiko EIM siekį sudaryti kuo geresnes sąlygas Ukrainos verlsui perkelti verslą į Lietuvą ir manoma, kad toks žingsnis yra sveikintinas, teisingas ir tuo pačiu naudingas mums patiems, parodant Lietuvą kaip palankią jurisdikciją Ukrainos tiesioginėms užsienio investicijoms į Lietuvą. Dėl to siūlome lėšas, siūlomas skirti Ukrainos verslui per priemonę „Startuok“, jas skirti kitais, prieinamesniais Ukrainos verslui būdais.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Prezidentas Andrius Romanovskis

Dokumentas elektroniniu parašu pasirašė ANDRIUS,ROMANOVSKIS
Data: 2022-05-26 16:39:00
Paskirtis: Raštas
Vieta: Vilnius
Kontaktinė informacija: info@lvk.lt

Originalas nebus siunčiamas. Vilius Kriaučiūnas, el.p.: vilius@lvk.lt, mob. +370 608 98408.